

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.

Habilitační práce

Kasační stížnost

Oponent

prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.

**Pracoviště oponenta,
instituce**

Univerzita Karlova, Právnická fakulta

Habilitační práci předloženou uchazečem je tiskem vydaná monografická kniha s názvem „Kasační stížnost“ (vydalo ji nakladatelství C. B. Beck v roce 2022), která má dle požadavků na takový typ prací přinášet nové vědecké poznatky; monografie doplněná abstraktem.

Monografie představuje velmi podrobný rozbor právní úpravy kasační stížnosti a řízení o ní, včetně souvislostí s dalšími postupy a s instituty správního soudnictví, věnuje se minulosti a přítomnosti institutu kasační stížnosti a možným perspektivám vývoje rozhodovací praxe a právní regulace tohoto institutu. Rozbor je skutečně velmi detailní, když se věnuje mnoha řekněme až technickým otázkám jako např. o významu doručování kasačních stížností, které budou odmítnuty, účastníkům řízení a osobám zúčastněným na řízení. Obecnější pohled na zkoumanou problematiku je ale v práci zřetelný rovněž.

Monografie je přehledně a logicky členěná, lze říci, že je i pro běžně odborně orientovaného adresáta čtivá, výtky nemám ani po jazykové stránce (některé nedostatky např. v rozdělení slov v tabulkách jsou možná vyvolány jen převodem textu do PDF a v knižní podobě monografie se neprojevují). Co ovšem text znepřehledňuje, je velké množství poznámek pod čarou často tak rozsáhlých, že vytvářejí paralelní dílo, na řadě stránek jsou i rozsáhlejší než vlastní text. Čtenář musí souběžně sledovat text „nad čarou“ i text u poznámek pod čarou, neboť i zde je uvedena řada uchazečových úvah k tématu.

Uchazečem předložená práce je nejdetailnějším zpracováním tématu kasační stížnosti, jaké je v naší literatuře podáno. Je třeba ale uvést, že tomuto tématu se věnuje v té či oné míře podrobnosti více učebnic, komentářů a samostatných článků, k procesním otázkám souvisejícím s kasační stížností byl vydán nespočet soudních rozhodnutí. Monografie v sobě spojuje jak obecný rozbor procesní problematiky, tak vyložení praktické stránky uplatňování uvedeného opravného prostředku.

Píše-li někdo knihu o procesním institutu, která je určena i pro širší odbornou veřejnost, nutně musí spojovat obecný rozbor problematiky s výkladem jejího praktického uplatňování. Bylo věcí rozhodnutí uchazeče, v jaké formě habilitační práci předloží, zda jako k tomu určenou zvláštní písemnou práci, nebo tiskem vydanou monografií, doplněnou abstraktem (tuto druhou variantu si zvolil uchazeč). V konkrétním případě by možná bylo, podle mého subjektivního názoru, vhodnější předložení písemné práce zaměřené na vědeckou, obecnější stránku zkoumaného tématu, s tím, že ryze procesně technické otázky řízení mohly být řešeny jen okrajově.

Posuzovaná monografie v její PDF formě nemá číslované strany, proto, pokud odkazují dále na stránky, uvádím čísla podle souboru PDF (má celkem 520 stran).

K vlastnímu textu práce mám tyto poznámky, někdy v podobě připomínek, zdůrazňuji ale, že jsem nezjistil nějaký závažnější věcný nedostatek monografie.

- uchazeč vymezuje v Úvodu kasační stížnost jako mimořádný opravný prostředek, kterým tzv. stěžovatel u Nejvyššího správního soudu napadá pravomocné rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví a domáhá se jeho zrušení (viz str. -19-). Možná nadbytečně či nesrozumitelně se zde píše, že „kasační stížnost má úzkou spojitost se správním soudnictvím“ – vždyť se jedná o procesní institut v rámci úpravy správního soudnictví, kasační stížnost neexistuje mimo úpravu správního soudnictví. V Úvodu mohlo být spíše vyjádřeno, že se práce věnuje nejenom kasační stížnosti coby mimořádnému opravnému prostředku, který je v rukou stěžovatele, ale šířeji řízení o kasační stížnosti;
- jako užití velké autorské nadsázky se zdá formulace, že „kasační stížnost“ a „Nejvyšší správní soud“ jsou v podstatě párovou kategorií (-21-). Kasační stížnost je jedno z podání, tedy procesní institut, opravný prostředek, o němž NSS jako instituce svými orgány rozhoduje, ale spojení v párovou kategorii se jeví jako zvláštní;
- ke Kapitole I „Historický vývoj kasační stížnosti a geneze její právní úpravy“ (-25- a násl.): Považuji za odvážné (a nedoložené) hledat kořeny kasační stížnosti v dobách existence československého nejvyššího správního soudu, koncepčně navazujícího na starý rakouský model správního soudnictví (ústavně předvídaného prosincovou ústavou z r. 1867, realizovaného říjnovým zákonem z r. 1875) a vykonávaného jedním soudem v jediném procesním stupni. Ústava z roku 1920 sice předvíдалa i existenci jiného správního soudnictví, vycházejícího z tzv. pruského modelu, v němž se počítalo s opravnými prostředky, ale nikoli s typem blízcím se současné kasační stížnosti;
- podle mého názoru by bylo vhodnější, kdyby autor oddělil obecné snahy o zavedení opravného prostředku vůči rozhodnutím soudů rozhodujícím ve správním soudnictví na nižším stupni, od konkrétního projevu opravného prostředku kasační stížnosti, která byla zavedena až s účinností soudního řádu správního v roce 2003. Stálo za to provést srovnání s právními úpravami v jiných zemích, zda, a případně jaké opravné prostředky proti rozhodnutím soudů ve správním soudnictví se v nich uplatňují;
- za dosti zvláštní považuji, když práce předkládaná jako habilitační tak často a rozsáhle odkazuje na výsledky publikované v diplomových pracích (viz např. pozn. č. ³⁶⁷ na str. -226-, ³⁶⁹ na -227-, ³⁷⁵ na -231-, ⁴⁰¹ na -247-, ⁴³³ na -263-, ⁵⁷³ na -337-, ⁸¹⁵ na -486-);
- ke kapitole II „Kasační stížnost ve světle principů správního soudnictví“ (-83-): Uchazeč vymezuje v rámci pojednání o zásadě koncentrace koncentrací řízení jako stanovení okamžiku, dokdy nejpozději mohou účastníci řízení uplatňovat svoje návrhy tak, aby k nim posléze ze strany rozhodujícího orgánu mohlo být přihlédnuto (-89-). V rámci toho však píše i o „koncentraci řízení vyjádřené v § 104 odst. 4 SŘS“ (-96-), tedy o nepřipustnosti kasační stížnosti, opírá-li se jen o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinil mohl. Uchazeč měl buď vymezit šířeji, co rozumí zásadou koncentrace, nebo měl označit pravidlo, že nelze v kasační stížnosti uplatňovat jiný důvod než ten, který uplatnil stěžovatel v řízení před krajským soudem, jako jinou zásadu uplatňovanou v řízení o kasační stížnosti;
- volil bych jiný název pro oddíl 2.2 „První krok nepřipustnosti kasační stížnosti“ (-175-) – v dalším textu se píše o třech specifických důvodech (ne krocích) nepřipustnosti kasační stížnosti, snad bylo možné volit název o prvním kroku zkoumání nepřipustnosti. Obdobně 2.3 Druhý krok nepřipustnosti kasační stížnosti (-183-), a 2.4 Třetí krok nepřipustnosti kasační stížnosti (-187-);
- v kapitole VIII. „Řízení o kasační stížnosti (od -367-) se mi jeví text o roli rozšířeného senátu jako takového nad rámec vlastního textu o kasační stížnosti, resp. řízení o kasační stížnosti.

Role oponenta není jen chválit předkládanou práci, ale objektivně ji zhodnotit a uvést i výhrady, které k ní případně má. Klady předložené monografie, doplněné o abstrakt, moje dílčí výhrady

vysoce převyšují. Pokud bych mohl uchazeče hodnotit i šířeji, mohu jako plus přičíst i další publikace, které v oboru správního práva napsal či sestavil, a rovněž i jeho kultivovanost při více vystoupeních na odborných konferencích, jichž jsem byl účasten.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce:

Může uchazeč provést srovnání naší úpravy rozhodování o kasačních stížnostech s vybranými, jím zvolenými zahraničními úpravami, jak tyto umožňují vrcholným soudům ve správním soudnictví přezkoumávat rozhodnutí soudů nižších a sjednocovat tak rozhodovací praxi?

Závěr

Habilitační práce JUDr. Lukáše Potěšila, Ph.D., "Kasační stížnost"

splňuje

požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Správní právo a právo životního prostředí.

V Praze dne 31. 5. 2023

podpis